

AVUSTURYA VE TÜRKİYE'DEKİ İLÂHİYAT YÜKSEK OKULLARI ÜZERİNE BAZI DÜŞÜNCELER

Mustafa TAVUKÇUOĞLU (*)

Toplumların kültürlerini nesillere aktarma yollarından birisi de eğitim ve öğretim faaliyetleridir. Eğitim ve öğretim faaliyetleri ise çeşitli kademelerden meydana gelir. Bu kademelerde bir takım temel bilgiler verildiği gibi, ileri seviyede bilgiler de verilir; hatta inceleme ve araştırma metodları bile öğretilir. Eğitim ve öğretimin en temel konularından ilkinin teşkil eden din unsuru üzerinde inceleme ve araştırmaların yapılması, kültürün nesillere daha sağlıklı aktarılmasında önemli rol oynar.

Toplum kültürünün esas ve vazgeçilmez bir kurumu olan dinin eğitim ve öğretiminin yapılmadığı bir toplum hemen hemen yok gibidir. Her toplum din eğitimi ve öğretimine gereken önemi vermiş ve vermeye de devam edeceğe benzer. Zira din eğitimi, aynı zamanda genel eğitimin vazgeçilmez bir boyutudur. Bununla beraber, din eğitimi kendi sahasında uzmanlaşmayı, uzman elemanlar yetiştirmeyi, bunun sistemlerini araştırıp geliştirmeyi özel bir görev saymıştır. Bu eğitimin uzmanlık seviyesinde yürütüldüğü birçok eğitim kurumları vardır. Bunlardan birisi de, Ülkemizde geçmişi oldukça yeni sayılan "İlâhiyat Meslek Yüksek Okulları"dır.

Bizim bu araştırmadaki hedefimiz ise, bu eğitim ve öğretim kurumlarından faydalanmakta olan bazı ülkelerin konuyla ilgili pratiklerini incelemek, Ülkemizde yeni açılmış olan İlâhiyat Meslek Yüksek Okulları'na değişik alternatifler, bakış açıları ve çözüm denemeleri, teklifler sunmaktır. Bu kurumların yönetici ve ilgililerine, Batı'daki modelleri ve onların işleyişlerini ortaya koymak suretiyle onlara yardımcı olmaktır.

1989 - 1990 Öğretim yılında, Avusturya'da bulunduğumuz sırada İlâhiyat Yüksek Okullarını araştırma ve inceleme imkânımız oldu. Bu ülkede üniversitelere bağlı İlâhiyat Fakültelerinin dışında bir de kiliselere bağlı "İlâhiyat Yüksek Okulları" adını taşıyan yükseköğretim kurumları vardır. Avusturya halkının büyük bir çoğunluğu Hristiyan - Katolik'tir. Dolayısıyla dini yüksek öğretim kurumları da bu mezhebe paralel bir eğitim-öğretim gerçekleştirmektedir. Hristiyan - Protestan nüfusu ise oldukça az-

(*) S. Ü. İlâhiyat Fakültesi Din Eğitimi Anabilim Dalı Araştırma Görevlisi.

dır (500.000 civarında). Bu sebeple sadece Viyana'da Protestan ve Katolik İlahiyat Fakülteleri ayrı ayrı tedrisat yaparken, bunun dışındaki şehirlerde ise, Katolik İlahiyat Fakülteleri eğitim ve öğretim faaliyetlerini sürdürmektedir. Avusturya'da bulunan İlahiyat Fakültelerinin eyaletlere ve şehirlere göre dağılımı şöyledir :

1. Evangelisch - Theologische Fakultät, Rooseveltplatz 10, 1090 WIEN (Viyana Eyaleti)
2. Katholisch - Theologische Fakultät, Dr. Karl Leuger - Ring 1, 1010 WIEN (Viyana Eyaleti)
3. Katholisch - Theologische Fakultät, Universitätplatz 3, 8010 GRAZ (Steiermark Eyaleti)
4. Katholisch - Theologische Fakultät, Residenzplatz 1, 5010 SALZBURG (Salzburg Eyaleti)
5. Katholisch - Theologische Fakultät, Universitätstrasse 4/b, 6010 INNSBRUCK (Tirol Eyaleti).

Bu beş İlahiyat Fakültesinden başka, ayrıca bazı yerleşim birimlerinde İlahiyat Yüksek Okulları (Theologische Hochschule) vardır. Bu yüksek okullar yukarıda da belirttiğimiz gibi doğrudan Kiliseye bağlıdır. Eğitim ve öğretim süresi her ikisinde de aynıdır (10 sömestir, 5 yıl); programlarında da büyük benzerlikler vardır (1).

Avusturya'da bulunan ve bizim tesbit edebildiğimiz İlahiyat Yüksek Okullarının eyaletlere ve buldukları yerlere göre dağılımları şöyledir:

1. Philosophisch - Theologische Hochschule, Zisterzienserabtei Heil. Kreuz, 2532 Heiligenkreuz: Viyana Eyaletindeki bu okulda sadece İlahiyat eğitim ve öğretimi gören öğrenciler değil, kiliseye bağlı kurumlarda öğretmenlik yapacak olan İlahiyatçılar da öğrenim görmektedirler. Ayrıca diğer bölgelerden gelerek İlahiyat öğrenimi gören öğrenciler de vardır. 1988 - 1989 Öğretim yılında bu okuldaki eğitim - öğretim kadrosu ile öğrenci sayısı şöyledir: 104 öğrenci, 25 Profesör, 12 misafir Profesör (2).

Burada okuyan öğrenciler batı dilleri yanında İbranice, Grekçe ve Latince'yi de öğrenmektedirler. Bu okul, Hristiyan İlahiyatının felsefi temellerinin ağırlıkta olduğu bir eğitim programı takip etmektedir (3). Bu program birinci bölümde 4, ikinci bölümde ise 6 yarıyıl olmak üzere, top-

- (1) Phil. Theol. Hochschulstudium Heiligenkreuz, Studienführer, Wien 1988, ss. 10 - 14; Bundesgesetz über die Studienrichtung Evangelische Theologie, Heft 5, Wien 1983, ss. 21 - 23; Bundesgesetz über Katholisch-theologische Studienrichtungen, Heft 6, Wien 1983, ss. 23 - 43.
- (2) Heiligenkreuz, Studienführer, s. 7.
- (3) Heiligenkreuz, Studienführer, ss. 10 - 17.

lam 10 yarıyılda tamamlanmaktadır. Yani bir öğrenci bu okuldan 5 yılda mezun olmaktadır.

Program yönünden benzer özellikleri taşıyan bir başka İlahiyat Yüksek Okulu da Aşağı Avusturya (Niederösterreich) Eyaletinde bulunmaktadır. (Phil. - Theol. Hochschule, Wienerstr. 38, A - 3100 St. Pölten).

2. Theologische Hochschule, Harrachstr. 7, A - 4020 Linz: Bu okulun diğer İlahiyat Yüksek Okullarından farklı bir özelliği vardır; o da, doğrudan Roma'ya bağlı olmasıdır. Burası sadece Papaz yetiştirir. Okuldaki öğrenim süresi 6 sene yani 12 yarıyıldır. Eğitim - öğretim süresi, Avusturya ile Vatikan arasındaki özel anlaşmaya göre koordineli bir şekilde tesbit edilmiştir. Okulun esas gayesi Roma'daki Vatikan'a bağlı olarak Papaz yetiştirmektir. Programları da bu yöndedir. Yukarı Avusturya (Oberösterreich) Eyaletinde bulunan Linz şehrinde, ayrıca Vatikan'a bağlı bir de Başpiskoposluk bulunmaktadır.

1989 - 1990 Öğretim yılında bu okuldaki öğrenci sayısı ile eğitim-öğretim kadrosu şöyledir: 379 öğrenci, 19 Profesör, 11 Asistan, 19 Öğretim Görevlisi (4).

3. Theologische Hochschule St. Gabriel, Missionshaus St. Gabriel, A - 2340 Mödling: Farklı Hristiyan mezhep mensuplarının eğitim ve öğretim gördüğü bir İlahiyat Yüksek Okuludur. Okulun esas gayesi Misyonerlik Bilimine uygun Misyoner yetiştirmektir ve programları ilk planda bütün mezhep mensuplarına hitap etmektedir. Bu İlahiyat Yüksek Okulu Aşağı Avusturya (Niederösterreich) Eyaletinin Mödling şehrinde bulunmaktadır.

4. Theologische Hochschule, A - 3400 Stift Klosterneuburg: 1960'lı yıllardan bu yana öğrencilerinin azalması nedeniyle, yeterli öğrenci olmadığından dolayı şu anda gayri-aktif bir görünüm arz etmektedir. Sadece Viyana'da İlahiyat tahsili yapan öğrenciler için büyük çapta seminerler, konferanslar ve mezheplerle ilgili bazı spesifik dersler düzenlenmektedir (5). Bu okul da Aşağı Avusturya (Niederösterreich) Eyaletinin Klosterneuburg şehrinde yer almaktadır.

İlahiyat Yüksek Okulları bulunduğu konuma göre ya kiliseye veya Başpiskoposluklara bağlı olarak eğitim - öğretim faaliyetlerini sürdürmektedirler. Bu okullara kayıt olma şartları, Fakülteye kayıt olma şartlarıyla

(4) Prof. theol. Dr. Johannes Singer, "Zur Geschichte der Katholisch - Theologischen Hochschule Linz", ÖHZ (Österreichs Hochschule Zielsetzung, 1990/5, s. 24.

(5) Klosterneuburg İlahiyat Yüksek Okulu ve Vakıf Dekanı Prof. Dr. Michael Schmid'in 13.7.1990 tarihli yazıları, ss. 1 - 3.

aynıdır. Avusturya kanunlarına göre, İlahiyat Fakültelerine kayıt yaptırılmada aranan şartlar aynı şekilde kiliseye bağlı Yüksek Okullar için de aranmaktadır. Bunlardan ilki Lise mezunu olmaktadır. Bu lise mezuniyeti rastgele bir mezuniyet değil, Matura'lı bir mezuniyettir. Bu ülkede bazı durumlarda özel olarak Matura imtihanlarına girip Matura almak mümkündür (6). Matura, yükseköğretime giriş hakkını sağlayan sınavlardır. Ancak bu imtihanları başaranlar yüksek öğrenime başlayabilirler.

Avusturya'da İlahiyat Yüksek Okulları ile Üniversitelerdeki İlahiyat Fakülteleri arasında din hizmetlerini ifa etme bakımından bir farklılık yoktur. Öğretim üyesi Profesörler bu okullarda aynı şekilde dersler verirler, araştırmalar yaparlar, yaptırırlar ve öğrencilerle birlikte bazı faaliyetlerde bulunurlar. İlahiyat öğrenimi gören öğrenciler, istedikleri takdirde seçtikleri bölümün gereği olarak; İlahiyat Yüksek Okulu öğrencisi İlahiyat Fakültesine, Fakülte öğrencisi de İlahiyat Yüksek Okuluna ders almaya gidebilirler (7).

İlahiyat Fakülteleri ile İlahiyat Yüksek Okullarındaki eğitimin esas amacı, İlahiyat alanındaki araştırmaları müşterek yürütmek, kiliseye ait değişik hizmetleri yerine getirmek, papazlık veya din dersi öğretmenliği yapmak, dini tebliğatta bulunmak gibi görevleri üstlenmektir.

Avusturya Hükümeti ile Vatikan arasındaki anlaşmaya göre, İlahiyat Fakültelerine veya İlahiyat Yüksek Okullarına Profesör tayininde nihai karar Vatikan'a aittir. Yine bu anlaşmaya göre Yüksek okullara öğretim elemanı tayininde Kilisenin nüfuzu ve tesiri garanti altına alınmıştır. Böylece bir fakülte veya yüksek okula Cumhurbaşkanı tarafından tayin yapılmadan önce, Vatikan'ın onayı alınmak zorundadır (8).

Fakülte ve yüksek okullarda yapılan Akademik ünvanlar devlet tarafından resmen tanınmaktadır. İlahiyat Yüksek Okullarına ve Kiliseye ait okullara öğretim elemanı tayininde devletin hiçbir fonksiyonu yoktur.

Avusturya'daki İlahiyat Yüksek Okullarının programlarına benzer uygulamalara Federal Almanya ve İsviçre'de de rastlamak mümkündür. İsviçre'nin Bern ve Basel kentlerinde İlahiyat Yüksek Okulları, Kilise İlahiyat Okulu (KTS) olarak eğitim - öğretim yapmaktadır (9).

(6) Heiligenkreuz, Studienführer, ss. 8 - 9.

(7) Bundesgesetz über die Studienrichtung Evangelische Theologie, Heft 5, Wien 1983, s. 15.

(8) Klosterneuburg, a.g.y. s. 3.

(9) Kirchlich - Theologische Schule Basel, Studienordnung Abteilung A, B, Basel 1989, ss. 1 - 6.; Kirchlich - Theologische Schule Bern, Studienempfehlungen, Bern 1989, ss. 1 - 23.

Federal Almanya'da ise, aynı programları uygulayan bu okullara Kili-se Yüksek Okulları (Ki-Ho) denilmekte ve 17 yerde bulunmaktadır (10). Bu okulların her birinin belli bir hizmet alanında uzman elemanlar yetiştir-meyi hedefledikleri görülmektedir.

* * * *

Bilindiği gibi Türkiye'de 1989 - 1990 öğretim yılında İstanbul ve İz-mir'de İlahiyat Fakülteleri bünyesinde "İlahiyat Meslek Yüksek Okulları" açıldı. Bu uygulamaya Diyanet İşleri Başkanlığı ile YÖK arasında koordi-neli bir düzenleme ile geçildi. Bir ihtiyaçtan kaynaklanan bu okulların açılması ile ilgili gerekçeler gayet makul ve mantıklıdır. Ancak İlahiyat Meslek Yüksek Okullarına ön yargılı ve olumsuz bakanlar da olmuştur. Halbuki İlahiyat Meslek Yüksek Okulları Ülkemizde henüz çok yenidir. Böyle bir kurumun bir takım eksik ve aksayan yönlerinin olması gayet ta-biidir. Bu sebeple de aksayan yönlerin giderilebilmesiyle ilgili bir takım çalışmalar ve araştırmalar yapmak gerekmektedir. Henüz ne gibi sonuç-lar doğuracağı belli olmayan bir eğitim kurumunun baştan karşısında ol-mak, yahutta her yönüyle mükemmel addetmek doğru bir tavır değildir. Mademki bu okullar bir ihtiyaçtan kaynaklanmaktadır; öyleyse bu tecrü-beyi daha önce yaşamış ve yaşamakta olan ülkelerden teknik ve metod yönünden istifade etmek, en azından zaman kaybını önleyecektir. Bu sis-temin, bu mekanizmanın nasıl çalıştığı konusunda acaba bir inceleme ve araştırma yapıldı mı? Bu sistemin uygulandığı ülkelerde durum nasıldır? Nasıl işlemektedir? Fonksiyonları nelerdir? Din eğitimi kurumları arasın-da mukayeseli bir çalışma yapılmış mıdır? Tabii ki bu sorulara cevap ara-nırken Batıdaki İlahiyat Yüksek Okullarının muhtevası devre dışı bırakı-lacaktır. Teknik yönden bu mekanizmanın işleyişini araştırmak ve incele-mek bize bir fikir verecektir. Ayrıca Ülkemizin dini ve kültürel yapısına uygun olarak "biz bu sistemden ne derece yararlanabiliriz" sorusunun ce-vabı üzerinde düşünmek konuya bir açıklık getirecektir.

Türkiye'de daha iyi nitelikli din görevlileri istihdam etmek, daha et-kili, daha verimli ve sıhhatli bir din hizmeti sunabilmek gayesyle açılmış olan İlahiyat Meslek Yüksek Okullarının, kademeli olarak diğer İlahiyat Fakültelerinin bulunduğu illerde uygulamaya geçmesi öngörülmekte-dir (11). Öğrenim süresi iki yıl olan bu yüksek okullar, ülkemizde mesleki ve tatbiki dersler ağırlıklı, mesleki alanda pratik uzmanlık sağlamayı, pe-dagojik formasyon kazandırmayı ve metod bilgisi vermeyi, özellikle İmam-

(10) Kirchliche Hochschule Bethel, Wintersemester 1990/91, Bethel 1990, ss. 1 - 30.

(11) Diyanet İşleri Başkanlığı'nın 15.6.1988 tarih ve B/014 - 177 sayılı yazıları; A. Yüce, "İlahiyat Meslek Yüksek Okulu Kayıt - Kabul Şartları", Diyanet Gazetesi, Temmuz 1990, sayı: 377, s. 1, 26.

Hatip ve Kur'an Kursu Öğreticisi yetiştirmeyi hedeflemektedir. Her ne kadar bu hedeflerin belirlenmesi, Ülkemiz için geç kalmış bir hizmet olarak görülmekle beraber, 100.000 civarında personele sahip Diyanet İşleri Başkanlığı Teşkilatı için bu düşünceler ve faaliyetler son derece önemli ve gereklidir. Bu düşünce ve faaliyetler neden önemli ve gereklidir? Bu soruya tutarlı bir cevap bulabilmek için, Ülkemizdeki din görevlilerinin görev alanlarının dağılımını gözden geçirmekte fayda vardır. Din görevliliği mesleğine Müezzin - Kayyım olarak başlayıp 5 - 6 yıl bu vazifeyi yaptıktan sonra, İmam - Hatipliğe geçen bir görevli, 7 - 8 yıl da bu alanda hizmet ettikten sonra, 8 - 9 yıl Kur'an Kursu Öğretmenliği, bir o kadar da Vaizlik veya Müftülük yahutta Murakıplık v.b. görevleri yapmaktadırlar. Böylelikle mesleklerinde 25 yılı tamamlayıp emeklilik düşünceleri ortaya çıkmaktadır. Belki de mesleki hayatlarının en önemli ve verimli dönemlerinde emeklilik veya başka bir işle uğraşma düşüncesinin oluştuğundan, toplumumuza din hizmetlerinin tam anlamıyla verildiği inancını zayıflatmaktadır. Mesleğinde ve görevinde uzman elemanlar yetiştirmeyi hedef alan İlahiyat Meslek Yüksek Okullarından tam anlamıyla ülkemizin istifade edebilmesi için, din görevlilerinin görev alanlarına göre, bölümler ihdas etmek, din hizmetlerinin özelliği bakımından elzem görünmektedir. Belirli alanlarda yetişmiş uzman elemanlara ve din görevlilerine ihtiyaç vardır. Bu ihtiyacı ülke genelinde karşılayabilmek için kademeli olarak yaygınlaştırılması düşünülen İlahiyat Meslek Yüksek Okullarında, din hizmetlerinin özelliğine ve alanına göre bölümler oluşturulmalıdır. Bu bölümlere gelecek olan öğrenciler, hangi alanda dini hizmet yapacağını bilincine varacak, kendisini o alana tahsis edecek ve din görevliliğinin bu alanında ihtisas sahibi ve uzmanı olduğunun farkına varacaktır. Bu uzmanlığın tahsilini yaparken de İslam Dininin esaslarını ve temel dini bilgileri daha önceden almış olması gerekir. Şayet öğrenciler yeterli temel bilgilere ve meslekle ilgili bazı tecrübelere yeterince sahip değillerse, bu takdirde İlahiyat Meslek Yüksek Okullarındaki iki yıllık öğrenim süresinin yeniden gözden geçirilmesi ve süresinin uzatılması söz konusu olacaktır.

Din hizmetlerinin toplumumuza istenilen seviyede ulaştırılabilmesi için İlahiyat Meslek Yüksek Okullarında açılacak olan bölümlerin, Diyanet İşleri Başkanlığının konu ile ilgili uzmanlarından ve İlahiyat Fakülteleri öğretim elemanlarından oluşturulacak bir komisyonun ortak çalışmaları neticesinde karara bağlanması, hizmet üretimi açısından son derece önemli olacaktır.

İlk planda bugünkü İlahiyat Meslek Yüksek Okullarında İmam-Hatip ve Kur'an Kursu Öğreticisi yetiştirilmesi öngörülmektedir. Bu hizmet, iki görev alanını ihtiva edecektir. Bu nedenle, bunlar birer müstakil bölüm haline getirilebilir. Bizim bu okullarda ihdas edilmesinde büyük yararlar gördüğümüz bölümler şunlardır :

1. İMAM - HATİPLİK BÖLÜMÜ : Mihraba, Minbere, camie ve cemaate uygun; dini, sosyal ve kültürel yönden güçlü İmam - Hatipler yetiştirmek esas hedef olmalıdır.

2. MÜEZZİN - KAYYIMLIK BÖLÜMÜ : Sesi - sedası, okuması; dini, sosyal ve kültürel yönden doyurucu özelliklere sahip, hattâ dini musikiye yatkın ağızlı görevliler yetiştirmeyi hedeflemelidir.

3. KUR'AN KURSU ÖĞRETMENLİĞİ BÖLÜMÜ : Burada çocuklara ve yetişkinlere Kur'an-ı Kerimi okuma, Din kültürü verme, Hafızlık yaptırma, kıraatlara göre Kur'an-ı Kerimi tilâvet etme formasyonunun öğretilmesi hedeflenmelidir.

4. VAİZLİK BÖLÜMÜ : Toplumumuzu din konusunda arzu edilen seviyede aydınlatacak, vaaz ve irşadda bulunacak görevlilerin yetiştirilmesi hedeflenmelidir.

5. DİNİ ARAŞTIRMALAR BÖLÜMÜ : Dini neşriyat ve basın dünyasına eleman yetiştiren, radyo ve televizyon programları yapabilen, gerek toplumumuzda ve gerekse Diyanet Teşkilatı, İlahiyat Fakülte ve Yüksek Okullarında alan araştırması yapabilen araştırmacı ilâhiyatçıların yetiştirilmesini hedefleyen bölümdür.

6. DİN DERSİ ÖĞRETMENLİĞİ BÖLÜMÜ : Bilindiği gibi ülkemizdeki ilkokulların 4. ve 5. sınıflarında Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersi ve kitabı vardır. Fakat bu dersin branş öğretmenleri yoktur. Daha doğrusu ilkokullardaki din derslerine branş öğretmeni yetiştiren bir eğitim kurumumuz bulunmamaktadır. İlkokul öğretmeni yetiştiren Eğitim Yüksek Okullarında ise, din derslerinin öğretim yöntemleri sadece bir yarıyıl okutulmaktadır. Yapılan bir araştırmada (12), Eğitim Yüksek Okullarından mezun olan bir aday öğretmenin, din derslerinin amaçlarına uygun bir şekilde yetiştirilmediğini ve bu kimselerin ilkokullarda Din Dersi öğretmenliğini de yapamayacak durumda olduklarını ortaya koymaktadır.

Avrupa ülkelerindeki değişik eğitim kademelerinde Din dersleri için uzman eleman yetiştirmeyi hedefleyen din eğitimi kurumları (Avusturya örneğinde olduğu gibi), görüldüğü kadarıyla bu konuda bir hayli mesafe almışlardır.

Günümüzde yabancı ülkelerdeki din eğitimi kurumlarını mukayeseli bir şekilde inceleyen ve yeni teklifler getiren çalışmalar yok denecek kadar azdır. Bu alanda hissedilen boşluğu kısmen de olsa doldurmak ve

(12) Önder PİLTEN, Eğitim Yüksek Okulları Müfredat Programları ile İlkokul Müfredat Programları Arasında Karşılaştırmalı Bir Araştırma, Konya 1987, ss. 129, 187 - 188 (Yayınlanmamış Doktora Tezi).

katkılar sağlamak amacıyla vermeye çalıştığımız bu bilgiler ve tekliflerden sonra, bu konuda bir de Viyana Din Pedagoji Akademisi (Mayerweckstr. 1, A - 1210 Wien) Direktörü Prof. Mag. Dr. Gerhard Schultes ile yaptığımız görüşmeyi burada sunmak istiyorum. Ancak bu mülakatı aktarmadan önce, şu hususu belirtmekte fayda mülâhaza ediyorum. Farklı kültürlerin eğitimcileri olmamıza ve yoğun programına rağmen sayın Direktör, kendisiyle görüşme teklifimizi büyük bir memnuniyetle kabul etmiştir. Direktör, bu alanlarda diğer ülke eğitimcileriyle diyalogun kurulmasını arzu ettiklerini, fikir teatisinde bulunmanın gereğini bilhassa ifade ederek vurgulamıştır. Akademi Direktörü ile görüşme 29 Haziran 1990 Cuma günü saat 9.30 da yapılmıştır.

1. Sayın Direktör, Ülkenizde kaç adet Din Pedagoji Akademisi vardır, bunlar hangi şehirlerdedir?

Direktör : Ülkemizde Katolik Kilisesine ait 6 adet, Viyana'da Yahudi Ortodokslarının bir, henüz hazırlık safhasında olan Protestanlara ait bir adet olmak üzere, toplam 8 adet Din Pedagoji Akademilerimiz vardır. Ancak ben size Katolik kilisesine bağlı olarak eğitim - öğretim faaliyetlerini yürüten Akademilerin isim ve adreslerini verebilirim.

- a. RPA Viyana Başpiskoposluğu
A - 1210 Wien, Mayerweckstr. 1
- b. RPA Graz-Seckau Başpiskoposluğu
A - 8020 Graz-Eggenberg, Georgigasse 85
- c. RPA Linz Başpiskoposluğu
A - 4020 Linz, Salesinaumweg 3
- d. RPA Gurk Başpiskoposluğu
A - 9020 Klagenfurt, Rudolfbahngürtel 2
- e. RPA Salzburg, Başpiskoposluğu
A - 5010 Salzburg, Kapitelplatz 2
- f. RPA Innsbruck Başpiskoposluğu
A - 6130 Schwaz, Gilmstr. 3

2. Akademide öğrenim süresi ne kadardır, kaç yarıyıl vardır?

Direktör : Öğrencilerimiz normalde 3 senede yani 6 yarıyıldan mezun olurlar. Bu durum Maturası olan öğrenciler için geçerlidir. Maturası olmayan öğrenciler ise, bir yıl hazırlık sınıfını okumak zorundadırlar. Maturası olmayan öğrencilere bu bir yılda Matura (*) yaptırmaya imkanlarımız var, böylelikle bu öğrenciler de 4 senede yani 8 yarıyıldan mezun olurlar. Aka-

(*) Matura: Yüksek öğretime giriş hakkını sağlayan Olgunluk sınavlarıdır.

demimizde okuyacak bir öğretmen adayında Matura şartı aranır. Liseden Maturalı mezun olan öğrenciler 3 yılda, Maturasız mezun olanlar ise 4 yılda Akademimizi bitirebilirler.

3. Akademinizde hangi bölümler vardır? Mezunlarınızın istihdam alanları nerelerdir?

Direktör : Esas itibariyle iki bölümümüz vardır. Bunlar :

a. Hristiyan din dersleri için öğretmenler yetiştiren bölümümüzden mezun olanlar, İlkokul (Volksschule), İlköğretim Okulu (Hauptschule) ve Sonderschule'lerde (bedeni ve zihni engelli öğrencilerin devam ettikleri okullarda) öğretmenlik yapmaktadırlar.

b. Akşam kursları ve açık öğretim programlarımızın bulunduğu bölümdür. Bir meslek sahibi olup da, gündüzleri Akademimize gelemeyenler de, Din dersi öğretmeni olmak istedikleri takdirde, bu programımıza katılabilirler. Ancak bu bölümde okuyan öğrenciler normalde 5 senede (10 yarıyıld) mezun olurlar ve öğretmenlik yaparlar.

Bu iki bölümü Akademi Direktörlüğü olarak yönetmekteyiz. Her iki bölümde de idareci arkadaşlarımız vardır. Görüldüğü gibi Akademimizin esas amacı ve mezunlarımızın istihdam yerleri okul alanı, din dersleri için öğretmen yetiştirmekteyiz. Bundan başka Pedagoji Enstitülerinden mezun olup da, din dersi öğretmeni olmak isteyenlerin de yeterlik imtihanlarını yaparız.

4. Akademinizde öğretmen adayları hangi dersleri almaktadırlar?

Direktör : Akademimizin müfredat programı bölümlerimize göre uyarlanmıştır. Esas itibariyle programda adayların mecburi ve ihtiyari olarak almak zorunda olduğu dersler vardır. Bu dersleri genel hatlarıyla şöyle özetlemek mümkündür :

a. İnsanla ilgili Pedagojik yönü ağır basan bilimlerin okutulduğu ve "Humanwissenschaft" adı verilen ana dersler grubu: Hristiyanlığa ait ilmihiyal bilgileri ve Din Pedagojisi, Eğitim Bilimleri, Pedagojik Psikoloji ve Sosyoloji, Ders yapma ve konuları işleme teknikleri, sağlığı koruma eğitiminin temelleri, okullarla ilgili mevzuat v.b. bu dersler arasındadır. Bir öğretmen adayı bir yarıyıld haftada en az 18 saat Din Pedagojisi almak zorundadır.

b. Hristiyan ilahiyat bilimleri; Tevrat ve İncille ilgili yorumlar ve temel ilahiyat bilimleri, kilise tarihi, felsefe, ahlak, ibadetler, kilise hukuku v.b. derslerin bulunduğu alandır.

c. Genel ve Özel Öğretim Yöntemleri: İlkokul, İlköğretim Okulları ve Sonderschule'lerin yapılarına ve özelliklerine göre ayarlanmış pedagojik (F. : 12)

dersler ile kitle iletişim araçlarıyla eğitim - öğretim tekniklerinin gösterildiği dersler yer almaktadır.

d. Okullarda pratik uygulamalara katılma: Akademideki dersler dışında, aday bir yarıyıldan en az 60 saatlik bir uygulama yapmaktadır. Okul uygulamaları ve pratikler adayın tahsili boyunca devam eder. Anok akşam kursları ve açık öğretim programlarına katılanlar dördüncü yıldan sonra, yani son yılda bu uygulamaları yaparlar.

e. Seçmeli dersler; Beden, Resim ve Kilise Koro Müziği Eğitimi, gözlemlerin değerlendirilmesi, oyunlar v.b. dersler de bu kısımda yer almaktadır.

5. Akademimiz eğitim - öğretim hizmetleri bakımından Üniversiteye mi bağlıdır, yoksa özerk midir?

Direktör : Akademimiz Üniversiteye bağlı değildir. Avusturya kanunlarına göre Kilise - Devlet arasındaki anlaşma gereği, bütün Din Pedagoji Akademileri kiliseye bağlıdır ve resmi kuruluşlardır. Biz de Viyana Başpiskoposluğuna bağlı olarak eğitim - öğretim faaliyetlerimizi sürdürmekteyiz. Biz din dersi öğretmenlerini yetiştiririz. Devlet de öğretmen ihtiyacını mezunlarımızdan karşılar. Okullarda okutulan din derslerinin muhtevasına ve ders kitaplarına devlet karışmaz, bunları kilise tesbit eder, kitaplarla ilgili masrafları da kilise üstlenir.

Akademimiz, Üniversitelere bağlı olan İlahiyat Fakültelerine nazaran kiliseye daha yakındır. Akademimizin öğretim elemanı ihtiyacını ise Katolik Kilisesi karşılamaktadır.

Sayın Direktör, bize zaman ayırdınız ve sorularımızı cevaplama zahmetinde bulundunuz. Bunun için Size teşekkür eder, başarı ve iyi dileklerimizizi sunarız.

Direktör : Ben de teşekkür eder, diyalogumuzun devamını dilerim.

* * * *

Görüldüğü gibi Avusturya'da bazı İlahiyat Yüksek Okullarının yanında Din Pedagojisi Akademileri, ilkokullardaki din dersleri için branş öğretmeni yetiştirmektedirler. İlkokullardaki din dersi öğretmeni ihtiyaçları bu eğitim kurumları aracılığı ile giderilmektedir. Modern eğitim anlayışının benimsendiği ülkelerde, her alana mahsus uzman eleman yetiştirilmesi için, o alanla ilgili eğitim kurumlarından büyük ölçüde istifade edilmektedir.

Türkiye'deki İlahiyat Fakülteleri çok amaçlı yüksek din eğitimi kurumlarıdır. Mezunları Ortaöğretim kurumlarında ve Diyanet Teşkilatının değişik kademelerindeki din hizmetlerinde görev almaktadırlar.

Ülkemizde müstakil olarak Din Pedagoji Akademileri veya Pedagoji Enstitülerinin kurulması ve işlerlik kazandırılması uzun zaman isteyen bir meseledir ve kurulmasında mutlaka büyük yararlar vardır. Fakat ilkokullardaki din dersleri için branş öğretmeni sıkıntısı da ortadadır. Halen bu dersler Milli Eğitim Bakanlığı'nın geçici düzenlemeleriyle idare edilmeye çalışılmasına rağmen, sağlıklı ve düzenli bir mekanizma veya sistem kurulamamıştır (13). Bakanlığın geçici düzenlemeleriyle bu derslerden beklenen verimin alındığını ifade etmek zordur. Bu bakımdan hiç olmazsa ilk etapta İlahiyat Meslek Yüksek Okullarında, ilkokullardaki din dersi öğretmenliği için bir bölümün ihdas edilmesi sıkıntıyı en azından hafifletmiş ve bu alanda hissedilen boşluğu doldurmuş olacaktır.

İlahiyat Meslek Yüksek Okullarında sıraladığımız bu bölümlerle ilgili hizmet üretme düşünceleri geliştirilebilir ve ayrıntıları geniş boyutlarda ele alınabilir. Meselâ, yurtdışında hizmet verecek din görevlileri gibi. Bölümlerdeki öğrencilerin uygulamalı eğitim yapmalarının uzun bir süreye ihtiyacı olabilir. Uygulamaya, ihtiyaca göre yeterince yer verilmelidir. Uygulama süreleri bölümlerin özelliklerine göre farklılık arzedecektir.

Bu bölümlerin hepsinin belki bir İlahiyat Meslek Yüksek Okulunda bulunması mümkün olmayabilir. Bu nedenle, birkaç bölümün bir arada bulunduğu bir İlahiyat Meslek Yüksek Okulu olduğu gibi, tek bir bölümlü İlahiyat Meslek Yüksek Okulu da olabilir. Bu ise, öncelikle bazı pilot bölgeler seçilmek suretiyle bu okulların açılması ve uygulamaya konmasıyla mümkün olabilir.

Ülkemizde Din görevliliği hizmet alanlarında uzmanlaşmış elemanlar yetiştirmek için, bölümleriyle birlikte İlahiyat Meslek Yüksek Okulları açılması ve bunların azami derecede halkın istifadesine sunulmasının, toplumumuza son derece yararlı hizmetler üreteceği kanaatindeyiz.

(13) M.E.B. İlköğretim Genel Müdürlüğünün 10.9.1980 tarih ve Eğt. 322.1-40/70101 sayılı yazıları; M.E.G.S.B. Din Öğretimi Genel Müdürlüğünün 18.1.1985 tarih ve 323.11 - 33 - 392 sayılı yazıları.

Ülkemizde müstakil olarak Din Pedagoji Akademileri veya Pedagoji Enstitülerinin kurulması ve işlerlik kazandırılması uzun zaman isteyen bir meseledir ve kurulmasında mutlaka büyük yararlar vardır. Fakat ilkokullardaki din dersleri için branş öğretmeni sıkıntısı da ortadadır. Halen bu dersler Milli Eğitim Bakanlığı'nın geçici düzenlemeleriyle idare edilmeye çalışılmasına rağmen, sağlıklı ve düzenli bir mekanizma veya sistem kurulamamıştır (13). Bakanlığın geçici düzenlemeleriyle bu dersten beklenen verimin alındığını ifade etmek zordur. Bu bakımdan hiç olmazsa ilk etapta İlahiyat Meslek Yüksek Okullarında, ilkokullardaki din dersi öğretmenliği için bir bölümün ihdas edilmesi sıkıntıyı en azından hafifletmiş ve bu alanda hissedilen boşluğu doldurmuş olacaktır.

İlahiyat Meslek Yüksek Okullarında sıraladığımız bu bölümlerle ilgili hizmet üretme düşünceleri geliştirilebilir ve ayrıntıları geniş boyutlarda ele alınabilir. Meselâ, yurtdışında hizmet verecek din görevlileri gibi. Bölümlerdeki öğrencilerin uygulamalı eğitim yapmalarının uzun bir süreye ihtiyacı olabilir. Uygulamaya, ihtiyaca göre yeterince yer verilmelidir. Uygulama süreleri bölümlerin özelliklerine göre farklılık arzedecektir.

Bu bölümlerin hepsinin belki bir İlahiyat Meslek Yüksek Okulunda bulunması mümkün olmayabilir. Bu nedenle, birkaç bölümün bir arada bulunduğu bir İlahiyat Meslek Yüksek Okulu olduğu gibi, tek bir bölümlü İlahiyat Meslek Yüksek Okulu da olabilir. Bu ise, öncelikle bazı pilot bölümler seçilmek suretiyle bu okulların açılması ve uygulamaya konmasıyla mümkün olabilir.

Ülkemizde Din görevliliği hizmet alanlarında uzmanlaşmış elemanlar yetiştirmek için, bölümleriyle birlikte İlahiyat Meslek Yüksek Okulları açılması ve bunların azami derecede halkın istifadesine sunulmasının, toplumumuza son derece yararlı hizmetler üreteceği kanaatindeyiz.

(13) M.E.B. İlköğretim Genel Müdürlüğünün 10.9.1980 tarih ve Eğt. 322.1-40/70101 sayılı yazıları; M.E.G.S.B. Din Öğretimi Genel Müdürlüğünün 18.1.1985 tarih ve 323.11 - 33 - 392 sayılı yazıları.